

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. birželio 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Viešieji pirkimai — Direktyva 2004/18/EB — Dalyvavimas konkurse — Galimybė remtis kitų įmonių pajėgumais siekiant atitikti būtinus reikalavimus — Nesumokėtas mokestis, kuris nebuvo aiškiai numatytas — Pašalinimas iš pirkimo procedūros nesuteikus galimybės ištaisyti šį trūkumą“

Byloje C-27/15

dėl 2014 m. gruodžio 10 d. *Consiglio di Giustizia amministrativa per la Regione siciliana* (Sicilijos regiono administracinės justicijos taryba, Italija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. sausio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Pippo Pizzo

prieš

CRGT Srl,

dalyvaujant

Autorità Portuale di Messina,

Messina Sud Srl,

Francesco Todaro,

Myleco Sas,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurių sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadžiev, teisėjai S. Rodin (pranešėjas) ir E. Regan,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato C. Colelli,*

* Proceso kalba: italų.

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Cappelletti ir A. Tokár,
susipažinęs su 2016 m. sausio 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132, klaidų ištaisymas OL L 339, 2014 11 26, p. 14) 47 ir 48 straipsnių ir viešųjų pirkimų srityje taikomų Europos Sąjungos teisės principų išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant P. Pizzo, įmonės *Pizzo* savininko ir laikinos įmonių grupės, sudarytos kartu su įmone *Onofaro Antonino* (toliau – *Pizzo*), atstovo ginčą su *C.R.G.T. Srl* dėl kandidato pašalinimo iš konkurso procedūros, skirtos koncesijos sutarčiai dėl atliekų ir krovinių liekanų laivuose tvarkymo sudaryti.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2004/18 2 straipsnyje nustatyta:

„Perkančiosios organizacijos ūkio subjektams taiko vienodas sąlygas, jų nediskriminuoja ir veikia skaidriai.“

- 4 Šios direktyvos 47 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Prireikus konkrečios sutarties atveju ir kai tai yra tinkama, ūkio subjektas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais nepriklausomai nuo to, kokio teisinio pobūdžio būtų jo ryšiai su šiais subjektais. Šiuo atveju ūkio subjektas privalo įrodyti perkančiajai organizacijai, kad vykdant sutartį reikalingi išteklių jam bus prieinami, pateikdamas, pavyzdžiui, tų ūkio subjektų įsipareigojimą jam suteikti būtinus išteklius.“

- 5 Šios direktyvos 48 straipsnio 3 dalyje nurodyta:

„Tam tikrais atvejais ūkio subjektas konkrečios sutarties atveju gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais, nepriklausomai nuo to, kokio teisinio pobūdžio būtų jo ryšiai su jais. Šiuo atveju ūkio subjektas privalo įrodyti perkančiajai organizacijai, kad, vykdant sutartį, tie išteklių jam bus prieinami, pateikdamas, pavyzdžiui, tų ūkio subjektų įsipareigojimą jam suteikti būtinus išteklius.“

- 6 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, p. 65–242), 63 straipsnio 1 dalies pirmoje ir trečioje pastraipose ir 63 straipsnio 2 dalyje, kurias nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nustatyta:

„1. Pagal 58 straipsnio 3 dalį nustatytų kriterijų, susijusių su ekonomine ir finansine būkle, ir pagal 58 straipsnio 4 dalį nustatytų kriterijų, susijusių su techniniu ir profesiniu pajėgumu, atžvilgiu ekonominės veiklos vykdytojas atitinkamais atvejais dėl konkrečios sutarties gali remtis kitų subjektų

pajėgumu, nepriklausomai nuo ryšių su jais teisinio pobūdžio. <...> Kai ekonominės veiklos vykdytojas pageidauja remtis kitų subjektų pajėgumu, jis perkančiajai organizacijai turi įrodyti, pavyzdžiui, pateikdamas šių subjektų tuo tikslu patvirtintą išsipareigojimą, kad jis turės reikiamus išteklius.

<...>

Kai ekonominės veiklos vykdytojas remiasi kitų subjektų pajėgumu kriterijų, susijusių su ekonomine ir finansine būkle, atžvilgiu, perkančioji organizacija gali reikalauti, kad ekonominės veiklos vykdytojas ir tie subjektai būtų bendrai atsakingi už sutarties įvykdymą.

<...>

2. Darbų pirkimo sutarčių, paslaugų pirkimo sutarčių ir įrengimo ar montavimo operacijų pagal prekių pirkimo sutartį atveju perkančiosios organizacijos gali reikalauti, kad tam tikras esmines užduotis tiesiogiai atliktų pats konkurso dalyvis, o kai pasiūlymą teikia 19 straipsnio 2 dalyje nurodyta ekonominės veiklos vykdytojų grupė – tos grupės dalyvis.“

Italijos teisė

7 2006 m. balandžio 12 d. Įstatyminio dekreto Nr. 163 dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių, kurioms taikomos direktyvos 2004/17/EB ir 2004/18/EB, kodekso (*Decreto legislativo no 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE*; GURI, paprastasis priedas Nr. 100, 2006 m. gegužės 2 d.), iš dalies pakeisto 2008 m. rugsėjo 11 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 152 (*decreto legislativo no 152*; GURI, paprastasis priedas Nr. 231, 2008 m. spalio 2 d.) (toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 163/2006), 49 straipsniu „Rėmimasis trečiojo asmens pajėgumais“ į Italijos teisę perkeliama Direktyvos 2004/18 47 ir 48 straipsniai.

8 Pagal Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 49 straipsnio 1 dalį:

„Konkurso dalyvis, vienas ar susijungęs į konsorciumą ar grupę su kitais ūkio subjektais, kaip tai suprantama pagal 34 straipsnį, viešojo darbų, paslaugų ar prekių pirkimo konkurse gali būti pripažintas turinčiu ekonominių, finansinių, techninių ir organizacinių pajėgumų, t. y. gauti SOA pažymą, kai remiasi kito ūkio subjekto pajėgumais ar kito asmens SOA atestatu.“

9 Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 49 straipsnio 6 dalyje nustatyta:

„Leidžiama remtis kelių pagalbinių įmonių pajėgumais, nepažeidžiant draudimo konkurso dalyviui fragmentiškai remtis 40 straipsnio 3 dalies b punkte nurodytais ekonominiais bei finansiniais ir techniniais bei organizaciniais pajėgumais, kuriais remiantis išduota pažyma šioje srityje.“

10 2005 m. gruodžio 23 d. 2006 m. Finansų įstatymo (*Legge finanziaria 2006*, GURI, paprastasis priedas Nr. 211, 2005 m. gruodžio 29 d., toliau – Įstatymas Nr. 266/2005) 1 straipsnio 67 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„<...> viešųjų darbų priežiūros institucija <...> kasmet nustato mokesčio sumą, kurią turėti sumokėti jos prižiūrimi viešieji ir privatūs asmenys, taip pat mokesčio surinkimo tvarką, įskaitant ūkio subjektų pareigą sumokėti mokesť kaip pasiūlymo priimtimumo sąlygą vykstant viešojo darbų pirkimo procedūroms.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 11 2012 m. lapkričio mėn. *Autorità Portuale di Messina* (Mesinos uostų tarnyba, Italija) Europos lygiu pradėjo atvirą viešojo pirkimo konkurso procedūrą, siekdama ketveriems metams sudaryti sutartį dėl atliekų ir krovinių liekanų laivuose, kurie atvyksta į jos administruojamą teritoriją, tvarkymo. Iki tol šias paslaugas teikė bendrovė CRGT.
- 12 2013 m. gegužės 16 d. Mesinos uostų tarnybos pasiūlymų vertinimo komisija nurodė, kad pateikti keturi pasiūlymai.
- 13 2013 m. birželio 4 d. CRGT, sudariusi pajėgumų naudojimo sutartį su *RIAL Srl*, ir kiti du konkurso dalyviai sužinojo, kad yra pašalinti iš konkurso procedūros, nes nesumokėjo *Autorità di vigilanza dei contratti pubblici* (Viešųjų pirkimų priežiūros tarnyba, toliau – AVCP) Įstatyme Nr. 266/2005 numatyto mokesčio.
- 14 Taigi buvo nuspręsta sudaryti sutartį su *Pizzo* – vienintele likusia konkurso dalyve.
- 15 CRGT pateikė skundą *Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia* (Sicilijos regiono administracinis teismas, Italija) ir prašė panaikinti sprendimą pašalinti ją iš konkurso, taip pat atlyginti dėl šio pašalinimo patirtą žalą.
- 16 *Pizzo* pateikė priešpriešinį skundą; jame nurodė, jog CRGT turėjo būti pašalinta iš konkurso dar ir dėl to, kad nepateikė dviejų atskirų banko pažymų, pagrindžiančių jos ekonominę ir finansinę pajėgumą.
- 17 Sprendime Nr. 1781/2014 *Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia* (Sicilijos regiono administracinis teismas) pripažino, kad CRGT skundas priimtinas ir pagrįstas ir kad ši bendrovė buvo neteisingai pašalinta iš aptariamo viešojo pirkimo procedūros. Šiuo klausimu jis teigė, jog šios procedūros dokumentuose nebuvo nurodyta, kad įmonės konkurso dalyvės privalo sumokėti mokesčių AVCP, nes šis Įstatyme Nr. 266/2005 numatytas mokestis aiškiai mokamas tik už viešojo darbų pirkimo sutartis, o ne už paslaugų teikimo sutartis. Be to, šis teismas pažymėjo, kad įmonėms, dalyvaujančioms konkurse dėl paslaugų sutarties sudarymo, keliamą reikalavimą sumokėti šį mokestį lemia, pirma, tai, kad AVCP plačiai aiškina Įstatymą Nr. 266/2005, ir, antra, administracinių teismų praktika, pagal kurią sąlygos sumokėti mokestį būtinumas dėl automatiškai užpildomų administracinių teisės aktų spragų reiškia, kad visos viešojo pirkimo konkurse dalyvaujančios įmonės privalo mokėti šį mokestį.
- 18 Tačiau *Pizzo* pateiktą priešpriešinį skundą *Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia* (Sicilijos regiono administracinis teismas) atmetė motyvuodamas tuo, kad CRGT galėjo remtis kitos įmonės, su kuria sudarė sutartį, ekonominiais ir finansiniais pajėgumais; ši įmonė taip ir padarė.
- 19 *Pizzo* pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 20 Tokiomis aplinkybėmis *Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana* (Sicilijos regiono administracinės justicijos taryba, Italija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
  - „1. Ar [Direktyvos 2004/18] 47 ir 48 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinės teisės norma, kaip antai apibūdinta [prašyme priimti prejudicinį sprendimą], pagal kurią leidžiama fragmentiškai remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais paslaugų srityje, kaip nurodyta pirma?
  2. Ar su Sąjungos teisės principais, būtent teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio saugumo ir proporcingumo principais, nesuderinama valstybės narės teisės sistemos taisyklė, pagal kurią leidžiama iš viešojo pirkimo procedūros pašalinti įmonę, neįvykdžiusią (nes konkurso dokumentuose aiškiai nebuvo nurodyta) pareigos (už kurios neįvykdymą numatyta sankcija –

pašalinimas) sumokėti tam tikrą sumą, kad galėtų dalyvauti minėtoje procedūroje, nepaisant to, kad apie tos pareigos egzistavimą negalima aiškiai spręsti iš valstybėje narėje galiojančio įstatymo teksto, tačiau galima suprasti atliekant dvigubą teisinę operaciją, t. y. pirma, plačiai aiškinant tokias tos pačios valstybės narės pozityviosios teisės nuostatas ir, antra, vėliau užpildant imperatyvių nuostatų spragas konkursą reglamentuojančiuose dokumentuose, remiantis tokiu plačiu aiškinimu?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 21 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/18 47 ir 48 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias ūkio subjektui leidžiama remtis vieno ar kelių kitų subjektų pajėgumais, kad atitiktų dalyvavimo viešojo pirkimo konkurse minimalius reikalavimus, kuriuos pats šis subjektas atitinka tik iš dalies.
- 22 Direktyvos 2004/18 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 3 dalyje aiškiai ir beveik identiškais žodžiais numatyta, kad „<...> ūkio subjektas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais“, siekdamas įrodyti, kad atitinka su atitinkamame konkurse reikalaujamais ekonominiu ir finansiniu pajėgumu bei techniniu ir profesiniu pajėgumu susijusius reikalavimus.
- 23 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad asmuo, siekiantis sudaryti sutartį su perkančiąja organizacija, galėtų tiesiogiai savo lėšomis suteikti sutartą paslaugą tam, kad būtų pripažintas sąlygas sutarčiai sudaryti atitinkančiu ūkio subjektu (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *CoNISMa*, C-305/08, EU:C:2009:807, 41 punktą).
- 24 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas teigė, kad Direktyvos 2004/18 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 3 dalyje iš principo neįtvirtintas draudimas kandidatams ar konkurso dalyviams, be savo pajėgumų, remtis vieno ar kelių kitų ūkio subjektų pajėgumais siekiant atitikti perkančiosios organizacijos nustatytus kriterijus (žr. 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Swm Costruzioni 2 ir Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 30 punktą).
- 25 Pagal tą pačią teismo praktiką šiose nuostatose pripažįstama bet kurio ūkio subjekto teisė dalyvaujant tam tikrame viešajame pirkime remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais, „nepriklausomai nuo to, kokio teisinio pobūdžio būtų jo ryšiai su šiais subjektais“, jei konkurso dalyvis įrodo perkančiajai organizacijai, kad jam bus prieinami šių ūkio subjektų išteklių, reikalingi sutarčiai įvykdyti (žr. 2016 m. sausio 14 d. Sprendimo *Ostas celtnieks*, C-234/14, EU:C:2016:6, 23 punktą).
- 26 Taigi reikia konstatuoti, kad Direktyva 2004/18 leidžia sumuoti kelių ūkio subjektų pajėgumus, kad būtų tenkinami minimalūs perkančiosios organizacijos nustatyti pajėgumo reikalavimai, jei kandidatas ar dalyvis, kuris remiasi vieno ar kelių kitų ūkio subjektų pajėgumais, jai įrodo, kad iš tikrųjų galės pasinaudoti jų išteklių, būtinais sutarčiai įvykdyti (žr. 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Swm Costruzioni 2 ir Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 33 punktą).
- 27 Toks aiškinimas atitinka direktyvomis viešųjų pirkimų srityje siekiamą tikslą – viešuosius pirkimus atverti kuo platesnei konkurencijai, suteikiant naudos ne tik ūkio subjektams, bet ir perkančiosioms organizacijoms (šiuo klausimu žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *CoNISMa*, C-305/08, EU:C:2009:807, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Be to, taip suteikiama daugiau galimybių mažoms ir vidutinėms įmonėms dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, o tai yra vienas iš Direktyvos 2004/18 tikslų, kaip nurodyta jos 32 konstatuojamojoje dalyje (žr. 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Swm Costruzioni 2 ir Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 34 punktą).

- 28 Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad yra tokių darbų, kuriems dėl jų išskirtinumo reikalingi tam tikri pajėgumai, kurių neįmanoma pasiekti susumavus mažesnius kelių ūkio subjektų pajėgumus. Jis pripažino, jog tokiu atveju perkančioji organizacija pagrįstai gali reikalauti, kad minimalius atitinkamo pajėgumo reikalavimus atitiktų vienas ūkio subjektas arba tam tikrais atvejais ribotas skaičius ūkio subjektų, kai toks reikalavimas yra susijęs su atitinkamos sutarties dalyku ir jam proporcingas. Vis dėlto teisingumo Teismas nurodė, jog toks atvejis yra išimtinis, todėl tokie reikalavimai nacionalinėje teisėje negali būti nustatyti kaip bendra taisyklė (šiuo klausimu žr. žr. 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Swm Costruzioni 2 ir Mannocchi Luigino*, C-94/12, EU:C:2013:646, 35 ir 36 punktus).
- 29 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, anot *Pizzo*, CRGT negalėjo remtis kito subjekto pajėgumais siekdama atitikti pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties sudarymo kriterijus. Tačiau Direktyvos 2004/18 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 3 dalyje aiškiai numatyta konkurso dalyvio galimybė remtis kitų subjektų pajėgumais. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar kvietime nagrinėjamame pirkime teikti pasiūlymus ir šio pirkimo dokumentuose buvo aiškiai numatyta, kad, atsižvelgiant į paslaugų, dėl kurių organizuojamas konkursas, išskirtinumą, minimalius pajėgumų reikalavimus turi atitikti vienas ūkio subjektas.
- 30 Dėl *Pizzo* argumento, kad CRGT turėjo įrodyti savo ekonominę ir finansinę pajėgumą pateikdama bent dviejų bankų pažymas, pažymėtina, kad neleidus įmonei, pasitelkiančiai kitos įmonės pajėgumus, naudoti pastarosios įmonės banko pažymos, Direktyvos 2004/18 47 straipsnio 2 dalyje ir 48 straipsnio 3 dalyje suteikta galimybė pasitelkti kitų subjektų pajėgumus taptų visiškai neveiksminga. Todėl šias nuostatas reikia aiškinti taip, kad ūkio subjektai tam tikrame pirkimo konkurse gali remtis kitų subjektų pajėgumais, taigi ir pasinaudoti jų bankų pažymomis.
- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla klausimas, ar Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje ir 63 straipsnio 2 dalyje nustatytos galimybės remtis kitų įmonių pajėgumais ribos. Vis dėlto pažymėtina, jog pagal šios direktyvos 90 straipsnį valstybės narės turi užtikrinti, kad šios direktyvos būtų laikomasi, ne vėliau kaip 2016 m. balandžio 18 d. Todėl šios direktyvos nuostatos *ratione temporis* netaikomos pagrindinei bylai.
- 32 Nors, vadovaujantis Teisingumo Teismo praktika, per direktyvai perkelti į nacionalinę teisę nustatytą terminą valstybės narės privalo susilaikyti nuo nuostatų, kuriomis gali būti rimtai trukdoma pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą, priėmimo (žr. 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, 45 punktą), pagal šią teismo praktiką neleidžiama, kol nesuėjo šis terminas, nustatyti suvaržymų, kurie nenumatyti Sąjungos teisėje, kaip ji išaiškinta Teisingumo Teismo praktikoje.
- 33 Be to, pažymėtina, kad konkrečiose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytose nuostatose numatyta perkančiosios organizacijos teisė reikalauti, kad subjektas, kurio pajėgumu remiamasi siekiant atitikti reikalavimus dėl ekonominio ir finansinio pajėgumo, būtų solidariai atsakingas (Direktyvos 2014/24 63 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa) arba kad tam tikrų sutarčių rūšių atveju tam tikras esmines užduotis tiesiogiai atliktų pats konkurso dalyvis (šios direktyvos 63 straipsnio 2 dalis). Taigi šiose nuostatose neribojama galimybė fragmentiškai remtis kitų subjektų pajėgumu; bet kuriuo atveju ribojimai turėjo būti aiškiai numatyti kvietime nagrinėjamame pirkime teikti pasiūlymus, tačiau pagrindinėje byloje taip nepadarėta.
- 34 Atsižvelgiant į išdėstytus svarstymus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, jog Direktyvos 2004/18 47 ir 48 straipsniai aiškintini taip, kad pagal juos nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias ūkio subjektui leidžiama remtis vieno ar kelių kitų subjektų pajėgumais, kad atitiktų dalyvavimo viešojo pirkimo konkurse minimalius reikalavimus, kuriuos pats šis ūkio subjektas atitinka tik iš dalies.

Dėl antrojo klausimo

- 35 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar vienodo požiūrio principą ir skaidrumo pareigą reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama pašalinti dalyvį iš viešojo pirkimo procedūros dėl to, kad šis neįvykdė pareigos, kuri aiškiai nenumatyta su šia procedūra susijusiuose dokumentuose arba galiojančiame nacionaliniame įstatyme, tačiau kyla nacionalinėms valdžios institucijoms ar nacionaliniams administraciniams teismams aiškinant šį įstatymą ir užpildant tuose dokumentuose esančias spragas.
- 36 Šiuo klausimu primintina, pirma, kad pagal vienodo požiūrio principą dalyviai turi turėti vienodas galimybes suformuluoti savo pasiūlymus, o tai reiškia, kad visų dalyvių pasiūlymams turi būti taikomos vienodos sąlygos. Antra, skaidrumo pareiga, kylanti iš vienodo požiūrio principo, siekiama užkirsti kelią perkančiosios organizacijos favoritizmui ir savivalei. Ši pareiga reiškia, jog visos sutarties sudarymo procedūros sąlygos ir taisyklės skelbime apie pirkimą arba pirkimo dokumentuose turi būti suformuluotos aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai, kad leistų visiems deramai informuotiems ir rūpestingiems dalyviams suprasti jų tiksliai reikšmę ir juos aiškinti vienodai, o perkančiajai organizacijai – veiksmingai patikrinti, ar dalyvių pasiūlymai atitinka konkrečiam pirkimui taikomus kriterijus (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Cartiera dell'Adda*, C-42/13, EU:C:2014:2345, 44 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 37 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad skaidrumo ir vienodo požiūrio principai, reglamentuojantys visas viešojo pirkimo procedūras, reikalauja, kad esminės dalyvavimo pirkime sąlygos ir tvarka, visų pirma dalyviams tenkančios pareigos, būtų nustatytos iš anksto ir paskelbtos viešai, kad šie dalyviai galėtų tiksliai žinoti procedūros apribojimus ir būtų tikri, kad tokie patys apribojimai taikomi visiems konkurentams (šiuo klausimu žr. 2006 m. vasario 9 d. Sprendimo *La Cascina ir kt.*, C-226/04 ir C-228/04, EU:C:2006:94, 32 punktą).
- 38 Be to, iš Direktyvos 2004/18 VII A priedo, kuriame nurodyta informacija, pateiktina skelbimuose apie viešuosius pirkimus, dalies „Skelbimai dėl sutarčių“ 17 punkto matyti, kad skelbime apie pirkimą turi būti nurodyti organizuojant atitinkamą pirkimą taikomi „atrankos kriterijai, susiję su asmenine ūkių subjektų padėtimi, dėl kurios jie gali būti išbraukti iš dalyvių sąrašo“.
- 39 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, remiantis Direktyvos 2004/18 2 straipsniu, perkančioji organizacija turi griežtai laikytis savo pačios nustatytų kriterijų (be kita ko, žr. 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 40 punktą ir 2014 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Cartiera dell'Adda*, C-42/13, EU:C:2014:2345, 42 ir 43 punktus).
- 40 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamo konkurso dokumentuose aiškiai nenumatyta dalyvių pareiga sumokėti mokesť AVCP ir tai, kad už šios pareigos nesilaikymą jie gali būti pašalinti iš konkurso.
- 41 Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, apie šios pareigos egzistavimą galima spręsti iš to, kad AVCP plačiai aiškina Įstatymą Nr. 266/2005, ir iš nacionalinių administracinių teismų praktikos. Šis teismas pažymi, jog AVCP teigia, kad nesumokėjus mokesčio dalyvis pašalinamas iš viešojo pirkimo procedūros, neatsižvelgiant į pirkimo, dėl kurio kviečiama pateikti pasiūlymus, pobūdį. Šis teismas taip pat nurodo, kad iš nacionalinės administracinių teismų praktikos matyti, kad įmonė gali būti pašalinta iš viešojo pirkimo procedūros, jei neįrodo, kad atitinka to pirkimo dokumentuose aiškiai nenurodytą sąlygą, jeigu ši sąlyga tampa būtina pritaikius „automatinio administracinių aktų spragų užpildymo mechanizmą“.
- 42 Kaip nurodyta šio sprendimo 39 punkte, perkančioji organizacija turi griežtai laikytis savo pačios nustatytų kriterijų. Šis teiginys juo labiau taikytinas, kai kalbama apie pašalinimą iš konkurso.

- 43 Iš tiesų pažymėtina, kad, nors Direktyvos 2004/18 27 straipsnio 1 dalyje nereikalaujama pirkimo dokumentuose detaliai išvardyti visų prievolių, susijusių su mokesčiais, aplinkos apsauga, darbo saugos nuostatomis ir darbo sąlygomis, kurios galioja valstybėje narėje, šios prievolės, priešingai nei pagrindinėje byloje nagrinėjamas mokestis, nelemia automatinio pašalinimo iš konkurso pasiūlymų priėmimo etape.
- 44 Šio 27 straipsnio negalima aiškinti taip, kad pagal jį perkančiajai organizacijai leidžiama nepaisyti griežtos pareigos laikytis savo pačios nustatytų kriterijų, atsižvelgiant į vienodo požiūrio principą ir iš jo kylančią skaidrumo pareigą, kurių perkančioji organizacija turi laikytis pagal Direktyvos 2004/18 2 straipsnį.
- 45 Tačiau pagrindinėje byloje tariama pareiga sumokėti mokestį AVCP gali būti nustatyta tik remiantis 2006 m. Finansų įstatymu, AVCP praktika ir Italijos administracinių teismų praktika taikant ir aiškinant Įstatymą Nr. 266/2005.
- 46 Kaip iš esmės nurodė generalinis advokatas savo išvados 65 punkte, tokia dalyvavimo viešojo pirkimo procedūroje sąlyga, kylanti iš nacionalinės teisės aiškinimo ir valdžios institucijos praktikos, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, gali būti ypač nepalanki kitose valstybėse narėse įsisteigusiems dalyviams, nes jų žinių apie nacionalinę teisę ir jos aiškinimą bei nacionalinių valdžios institucijų praktiką lygis negali būti lyginamas su nacionalinių dalyvių žinių lygiu.
- 47 Dėl argumento, kad CRGT iki šiol jau teikė paslaugas, dėl kurių pirkimo paskelbtas konkursas, ir dėl šios priežasties galėjo žinoti apie pagrindinėje byloje nagrinėjamo mokesčio egzistavimą, pakanka konstatuoti, kad būtų akivaizdžiai nesilaikoma vienodo požiūrio principo ir iš jo kylančios skaidrumo pareigos, jei tokiam ūkio subjektui būtų taikomi kriterijai, nenurodyti kvietime pateikti pasiūlymus ir netaikomi naujiems ūkio subjektams.
- 48 Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, nesilaikius sąlygos sumokėti mokestį, nenumatyta galimybė ištaisyti trūkumą.
- 49 2014 m. lapkričio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cartiera dell'Adda* (C-42/13, EU:C:2014:2345) 46 punkte nurodyta, kad perkančioji organizacija negali leisti, kad kaip nors būtų ištaisomi trūkumai, kurie, remiantis aiškiomis pirkimo dokumentų nuostatomis, lemia pašalinimą iš jo. To sprendimo 48 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad ši pareiga buvo aiškiai numatyta su šiuo pirkimu susijusiuose dokumentuose, o už jos nesilaikymą numatytas pašalinimas.
- 50 Tačiau tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai dalyvavimo pirkimo procedūroje sąlyga ir pašalinimas iš jos už tos sąlygos nesilaikymą nėra aiškiai numatyti pirkimo dokumentuose ir kai šią sąlygą galima nustatyti tik iš teismo praktikoje pateikiamo nacionalinės teisės aiškinimo, perkančioji organizacija gali suteikti pašalintam dalyviui terminą, pakankamą trūkumui ištaisyti.
- 51 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąją klausimą reikia atsakyti, jog vienodo požiūrio principas ir skaidrumo pareiga turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama pašalinti ūkio subjektą iš viešojo pirkimo procedūros dėl to, kad šis neįvykdė pareigos, kuri aiškiai nenumatyta šio pirkimo dokumentuose arba galiojančiame nacionaliniame įstatyme, tačiau kyla nacionalinėms valdžios institucijoms ar nacionaliniams administraciniams teismams aiškinant šį įstatymą ir užpildant tuose dokumentuose esančias spragas. Tokiomis aplinkybėmis vienodo požiūrio ir proporcingumo principai aiškintini taip, kad pagal juos nedraudžiama suteikti ūkio subjektui galimybės ištaisyti trūkumus ir įvykdyti minėtą sąlygą per perkančiosios organizacijos nustatytą terminą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo 47 ir 48 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias ūkio subjektui leidžiama remtis vieno ar kelių kitų ūkio subjektų pajėgumais, kad atitiktų dalyvavimo viešojo pirkimo procedūroje minimalius reikalavimus, kuriuos pats šis subjektas atitinka tik iš dalies.**
- 2. Vienodo požiūrio principas ir skaidrumo pareiga turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama pašalinti ūkio subjektą iš viešojo pirkimo procedūros dėl to, kad šis neįvykdė pareigos, kuri aiškiai nenumatyta šio pirkimo dokumentuose arba galiojančiame nacionaliniame įstatyme, tačiau kyla nacionalinėms valdžios institucijoms ar nacionaliniams administraciniais teismams aiškinant šį įstatymą ir užpildant tuose dokumentuose esančias spragas. Tokiomis aplinkybėmis vienodo požiūrio ir proporcingumo principai aiškintini taip, kad pagal juos nedraudžiama suteikti ūkio subjektui galimybės ištaisyti trūkumus ir įvykdyti minėtą sąlygą per perkanciosios organizacijos nustatytą terminą.**

Parašai.